

Словенаца. Тако је српски народ кроз Пашићеву декларацију од 1914. поновио оно што је својевремено Михаило Обреновић још 1859. у свом разговору са Лајошем Кошутом назначио као српски национални програм. То је био максимални национални програм ослобођења Срба и других народа од Аустрије као главног непријатеља њиховог уједињења у заједничко државно биће.

3. Ширење југословенства и јачање процеса приближавања југословенских народа током Првог светског рата – формирање Југословенског одбора

Иако је југословенска идеја прво рођена међу Србима и у Србији, она је имала значајне присталице и поборнике и међу Хрватима, Словенцима и другим поробљеним југословенским народима. Шта више, она је можда и била јача код њих јер су били поробљени, јер су тако дуго, стрпљиво и у једном побожном заносу жељно ишчекивали да се оствари њихов сан о слободи и својој јединственој држави. Тако се врло брзо после Нишке декларације огласила српска, хрватска и словеначка емиграција из Аустро-Угарске и обелоданила своје националне и политичке циљеве борбе. На иницијативу српске владе, основан је новембра 1914. у Фиренци Југословенски одбор који се формално конституисао у Паризу 1915. на челу са др Антом Трумбићем. Овај одбор је имао да ради на југословенском програму, да шири југословенске интересе и ради на стварању независне југословенске државе ван Аустро-Угарске. Идеја о овом Одбору је зачета још раније, пре његовог формалног конституисања, и то након успешно окончаног Првог балканског рата. Након састанка Јосипа Смодлаке и Николе Стојановића са Пашићем, новембра и децембра 1912. договорено је да се обави састанак далматинских и босанских политичара око утврђивања правца заједничке акције. На том састанку у Сплиту 1913. одржана је тзв. „мала конференција“ угледних далматинских и босанских политичара и где је закључено да сви Срби и Хрвати треба да раде на ослобођењу од Аустро-Угарске и то у склопу решавања југословенског питања (које је тиме стављено на дневни ред), при чему Србија треба да одигра улогу југословенског Пијемонта у окупљању југословенских народа. Ради афирмисања овог југословенског програма, виђени представници Срба и Хрвата у Аустро-Угарској су имали да поведу једну врсту дипломатске акције у иностранству и да мобилишу западне савезнике и европско јавно мњење за југословенску ствар. У даљим активностима на оживотворењу идеје о једном заједничком југословенском телу највише се истицала Србија и њена